

Kéked Község Önkormányzata Képviselő-testületének 7/2021. (IX. 30.) önkormányzati rendelete

a szociális igazgatás és szociális ellátások helyi szabályairól

Kéked Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 26. §-ában, 92. § (1) bekezdésében, 132. § (4) bekezdés d) és g) pontjában, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 29. §-ában kapott felhatalmazás alapján, Magyarország Alaptörvényének 32. cikke (1) bekezdésének a) pontjában és a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdésének 8a. pontjában meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

A rendelet célja

1. §

A rendelet célja, hogy az önkormányzat teherbíró képességének figyelembevételével megállapítsa a helyi sajátosságoknak megfelelő, a szociális rászorultságtól függő, pénzbeli és természetbeni szociális ellátások formáit, szervezeti kereteit, az eljárási és jogosultsági szabályokat, továbbá azok igénybevételének és érvényesítésének módját, feltételeit, garanciáit.

A rendelet hatálya

2. §

A rendelet hatálya kiterjed a Kéked Község közigazgatási területén állandó lakóhellyel rendelkező, a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szoc. tv.) 3. § (1)-(3) bekezdésében meghatározott személyekre.

Értelmező rendelkezések

3. §

E rendeletben feltüntetett fogalmak tartalma tekintetében a Szoc. tv.-ben foglaltak az irányadóak.

A rendeletben szabályozott szociális ellátási és alapszolgáltatási formák

4. §

(1) Szociális ellátások:

- a) települési támogatás,
- b) rendkívüli települési támogatás,
- c) köztemetés.

(2) Szociális alapszolgáltatások:

- a) szociálisan rászorultak étkeztetése,
- b) házi segítségnyújtás,
- c) családsegítés,
- d) falugondnoki szolgáltatás.

(3) Szociális földprogram keretében nyújtható természetbeni ellátások.

(4) Az önkormányzat részt vesz a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázatban, hogy a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok számára is elérhető legyen a felsőoktatásban való részvétel.

Hatáskörök

5. §

(1) A képviselő-testület dönt a rendkívüli települési támogatás megállapításáról, valamint a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj nyújtásáról, a köztemetésről.

(2) A képviselő-testülettől átruházott hatáskörben a polgármester dönt az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulásként nyújtott települési támogatás megállapításáról.

6. §

A polgármester a döntésekről köteles tájékoztatni a képviselő-testületet a soron következő képviselő-testületi ülésen.

7. §

(1) A házi segítségnyújtás és családsegítés személyes gondoskodást nyújtó ellátás iránti kérelmeket az Abauj-Hegyközi Gyermekjóléti és Szociális Alapszolgáltatási Körzethez kell benyújtani. A kérelmek elbírálása az intézményvezető hatáskörébe tartozik.

(2) A szociálisan rászorultak étkeztetése iránti kérelmeket Kéked Község Önkormányzatához kell benyújtani. A kérelmek elbírálása a polgármester hatáskörébe tartozik.

Eljárási rendelkezések

8. §

(1) Az eljárás kérelemre indul.

(2) A kérelmet írásban vagy szóban lehet előterjeszteni a Telkibányai Közös Önkormányzati Hivatalnál (székhely: 3896 Telkibánya, Nagy út 2.) A szóbeli kérelemről jegyzőkönyvet kell felvenni.

9. §

(1) A kérelmező köteles a saját és a vele közös háztartásban élők vagyoni, jövedelmi viszonyairól nyilatkozni, illetve az azokat igazoló okiratokat benyújtani.

(2) A havi rendszeres jövedelmeket munkáltatói igazolással, fizetési jegyzékkel, nyugdíjszelvénnel, postai feladóvevénnel vagy bankszámlakivonattal kell igazolni.

(3) A nem rendszeres jövedelmeket írásbeli nyilatkozattal (amit a kérelmező büntetőjogi felelőssége tudatában tesz) kell igazolni.

(4) A jövedelemszámításnál irányadó időszak tekintetében a Szoc. tv. rendelkezéseit kell alkalmazni.

(5) Amennyiben a kérelmező által a vagyoni, jövedelmi helyzetére vonatkozóan megadott adatok vitathatók, a Telkibányai Közös Önkormányzati Hivatal szükség szerint környezettanulmányt készít, megkeresi az illetékes hatóságokat adatszolgáltatás iránt. Amennyiben a kérelmező a szükséges környezettanulmány felvételét nem teszi lehetővé, kérelmét el kell utasítani.

10. §

A kérelmező az eljárás során köteles folyamatosan együttműködni a Telkibányai Közös Önkormányzati Hivatallal a szociális helyzetének felmérésében és a valóságnak megfelelő nyilatkozatokat tenni.

11. §

(1) A támogatásban részesülő személy a jogosultsága feltételeit érintő lényeges tények, körülmények, vagyoni és jövedelmi viszonyainak változását annak bekövetkeztétől számított 15 napon belül köteles bejelenteni a Telkibányai Közös Önkormányzati Hivatalnak.

(2) Ha a támogatásban részesülő személy jogosulatlanul és rosszhiszeműen vette igénybe a szociális ellátást vagy alapszolgáltatást, annak nyújtását meg kell szüntetni és intézkedni kell a kifizetett ellátás visszatérítése iránt.

(3) A szociális ellátás vagy alapszolgáltatás megállapítása iránti kérelmet elbírálni jogosult méltányosságból engedélyezheti a visszafizetendő támogatás összegének részletekben történő megfizetését, amennyiben a visszafizetés miatt a család egy főre jutó jövedelme az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összege alá csökken.

12. §

(1) A nem rendszeres pénzbeli szociális ellátást a határozat véglegessé válásától számított 5 napon belül Kéked Község Önkormányzatának házipénztárból kell kifizetni.

(2) A kérelmező rendkívüli élethelyzetére tekintettel a polgármester jogosult az ellátás azonnali készpénzben történő kifizetésének engedélyezésére. Erről a képviselő-testületet – a soron következő ülésén – tájékoztatni kell.

13. §

A szociális ellátás vagy alapszolgáltatás megállapítása iránti kérelmet elbírálni jogosult megkeresése alapján a Telkibányai Közös Önkormányzati Hivatal ellenőrzi a megállapított támogatás felhasználását.

Települési támogatás

14. §

(1) A polgármester az elhunyt személy eltemetetésének költségeihez való hozzájárulásként települési temetési támogatás állapít meg annak a személynek, aki az elhunyt személy eltemetetéséről gondoskodott, amennyiben a kérelmező és a vele egy háztartásban élő személyek havi egy főre jutó jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 600 %-át.

(2) Az elhunyt személy eltemetetésének költségeihez való hozzájárulásként nyújtott települési temetési támogatás összege 20.000.-Ft.

(3) Az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulásként nyújtott települési temetési támogatás iránti kérelmet a haláleset anyakönyvezését követő 30 napon belül lehet benyújtani. A kérelemhez mellékelni kell a halotti anyakönyvi kivonat másolati példányát és a temetés költségeit igazoló, a kérelmező nevére kiállított számlákat eredeti példányban.

(4) A (3) bekezdésben meghatározott számlákat a kérelem elbírálását követően vissza kell adni a kérelmező részére. A számla eredeti példányán fel kell tüntetni a megállapított települési támogatás összegét - a kérelem elutasításának tényét -, illetve a határozat számát.

Rendkívüli települési támogatás

15. §

(1) A képviselő-testület rendkívüli települési támogatást nyújt az átmeneti jelleggel létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan, vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzdő családok és személyek részére, amennyiben a kérelmező és a vele egy háztartásban élő személyek havi egy főre jutó jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 600 %-át.

(2) Rendkívüli élethelyzetnek kell tekinteni különösen, ha a kérelmező

- a) családját elemi csapás érte,
- b) közlekedési balesetben vagy bűncselekmény sértettjeként súlyos, maradandó egészségkárosodással járó sérülést szenved,
- c) egyéb hirtelen bekövetkező, előre nem várt családi tragédia (különösen betegség, haláleset) elszenvedője,
- d) bűncselekmény sértettjeként anyagi segítségre szorul,
- e) 15 napot meghaladó tartós kórházi kezelésre szorul,
- f) a válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartásához segítségre szorul.

(3) Létfenntartási gondnak kell tekinteni, ha a kérelmező:

- a) megélhetése valamilyen előre nem látható esemény bekövetkezése során, igazolt módon veszélyeztetve van,
- b) olyan - kérelmezőnek fel nem róható okból bekövetkezett - váratlan anyagi kiadás jelentkezik, amely veszélyezteti létfenntartásának biztosítását.

Köztemetés

16. §

(1) A képviselő-testület intézkedik a köztemetés iránt, ha

- a) nincs vagy nem lelhető fel az eltemettetésre köteles személy, vagy
- b) az eltemettetésre köteles személy az eltemettetésről nem gondoskodik.

(2) Amennyiben a képviselő-testület a köztemetés költségeinek az eltemettetésre köteles személy általi megtérítését rendeli el, maximum 12 havi részletfizetés engedélyez. Az első részlet megfizetésének határideje a részletfizetést megállapító határozat véglegessé válását követő hónap utolsó napja. Ha a kérelmező valamelyik megállapított részletet késedelmesen fizet meg, a teljes összeg azonnal esedékessé válik.

(3) A képviselő-testület a köztemetés költségeinek 50%-át elengedi, ha az eltemettetésre kötelezett személy:

- a) egyedül él és havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 200%-át, vagy
- b) családjában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150%-át.

Szociálisan rászorultak étkeztetése

17. §

(1) A szociálisan rászorultak étkeztetése keretében annak a szociálisan rászorult személynek a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, aki azt önmaga, illetve eltartottjai részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képes biztosítani, különösen

- a) kora /60. életévét betöltötte/,
- b) egészségi állapota:
 - ba) egészségkárosodása legalább közepes mértékű /25 %/,
 - bb) fogyatékosági támogatásban részesül,
- c) hajléktalansága miatt, továbbá
- d) jövedelemmel nem rendelkező egyedülálló, akinek tartásra köteles és képes hozzátartozója nincs.

(2) Kéked Község Önkormányzata a szociálisan rászorultak étkeztetését a Pálházi Körzeti Alapszolgáltatási Központ (székhely: 3994 Pálháza, Dózsa György út 33.) útján biztosítja.

(3) A szociálisan rászorultak étkeztetésére való jogosultság megállapítása a polgármester feladata, aki köteles nyilvántartást vezetni a jogosultakról és az adatszolgáltatásokat teljesíteni.

(4) A polgármester a szociálisan rászorultak étkeztetését igénylővel, illetve törvényes képviselőjével írásban megállapodást köt, amely tartalmazza

- a) az igénybe vevő természetes személyazonosító adatait
- b) az étkeztetés kezdetének időpontját,
- c) az étkeztetés időtartamát (a határozott vagy határozatlan időtartam megjelölését),
- d) az igénybe vevő számára nyújtott szolgáltatások tartalmát és módját /napi egyszeri meleg étel, falugondnok általi házhoz szállítás/,
- e) a térítési díj megállapítására, fizetésére vonatkozó szabályokat,
- f) az ellátástól való távolmaradás esetén (pl. betegség, kórházi ápolás, elutazás) az előzetes bejelentési kötelezettség szabályait,
- g) az ellátás megszüntetésének eseteire vonatkozó figyelmeztetést,

(5) A szociálisan rászorultak étkeztetése az étel házhoz szállításával történik, amelyről a falugondnok gondoskodik.

(6) A szociálisan rászorultak étkeztetése alapellátás megszűnik, ha az igénybe vevő:

- a) a térítési díjat két hónapon keresztül nem fizeti meg, kivéve, ha ingyenes ellátásban kell részesíteni,
- b) a szolgáltatást két hónapon keresztül nem veszi igénybe,
- c) elhalálozik,
- d) kéri az alapellátás megszüntetését.

(7) Az alapellátás megszüntetése a polgármester hatáskörébe tartozik. Az alapellátás megszűnéséről az írásban értesíti az igénybe vevőt.

Házi segítségnyújtás

18. §

Kéked Község Önkormányzata a házi segítségnyújtás szociális alapszolgáltatási feladatokat az Abaúj-Hegyközi Többcélú Kistérségi Társulás által fenntartott Abaúj-Hegyközi Gyermekjóléti és Szociális Alapszolgáltatási Körzet (3895 Gönc, Petőfi út 8.) útján látja el.

Családsegítés

19. §

Kéked Község Önkormányzata a családsegítés szociális alapszolgáltatási feladatokat az Abaúj-Hegyközi Többcélú Kistérségi Társulás által fenntartott Abaúj-Hegyközi Gyermekjóléti és Szociális Alapszolgáltatási Körzet (3895 Gönc, Petőfi út 8.) útján látja el.

Falugondnoki szolgáltatás

20. §

A képviselő-testület a falugondnoki szolgáltatás működéséről külön önkormányzati rendeletet alkot.

Szociális földprogram

21. §

(1) Az Önkormányzata pályázati támogatási lehetőségek igénybevételével és annak végrehajtására szociális földprogramot működtet. A szociális földprogram célja a szociálisan támogatásra szoruló kistermelői munkájának lehetővé tétele, a kedvezményezett családok állattenyésztési és növénytermesztési ismereteinek bővítése, a szociális problémák enyhítése, a szociálisan nehéz helyzetbe került, kisnyugdíjas családok megélhetési gondjainak enyhítése.

(2) Az ellátásra az jogosult, akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem éri el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 600 %-át, de különösen:

- a) aki házigondozásban, házi segítségnyújtásban részesül,
- b) a tartósan munkanélküliek rendszeres szociális segélyben, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesül,
- c) jövedelemmel nem rendelkezik,
- d) az álláskeresői járadékban részesül,
- e) a közfoglalkoztatott,
- f) ápolási díjban részesül,
- g) öregségi nyugdíjban részesül,
- h) akinek gyermeke rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult
- i) aki három vagy több gyermeket nevel,
- j) aki egyedülálló szülőként neveli gyermekét.

(3) A szociális földprogram keretében nyújtott természetbeni támogatás:

- a) a termeléshez szükséges vetőmag,
- b) napos – és előnevelt csirke.

(4) A szociális földprogram szakmai előkészítésében és lebonyolításában a falugazda és szaktanácsadó is közreműködik. A program szakmai és pénzügyi lebonyolításáért – mint programkoordinátor – a polgármester felelős.

(5) A programban aktívan résztvevő, életminőségének javításáért maga is tenni akaró, halmozottan hátrányos helyzetű személyek plusz jövedelemre tesznek szert, azáltal, hogy az általuk megtermelt húst saját ételmezési célra vagy értékesítésre használhatják fel.

(6) A Szociális Földprogram Szervezeti és Működési Szabályzatát e rendelet 1. függeléke tartalmazza.

Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj

22. §

(1) A Képviselő-testület a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat keretében ösztöndíj állapít meg annak a pályázatát határidőben benyújtó és a benyújtás időpontjában a településen bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező pályázónak, aki megfelel a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázatra vonatkozó Általános Szerződési Feltételekben meghatározott előírásoknak.

(2) Az ösztöndíjra való jogosultság megállapítása szempontjából szociálisan rászorulóknak kell tekinteni azt a pályázót, akinek az egy háztartásban élők egy főre jutó havi nettó jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 550%-át. Amennyiben a gyermeket egyedülálló szülő vagy más törvényes képviselő gondozza, vagy ha a pályázóval egy háztartásban igazoltan tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos személy van, a szociális rászorultság akkor állapítható meg, ha a háztartásban az egy főre jutó havi nettó jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 600%-át.

(3) Az ösztöndíj havi összege 5.000.-Ft.

(4) Az ösztöndíj visszavonásra kerül, a visszavonásról hozott határozat meghozatalát követő tanulmányi félévtől, ha

- a) a „B” típusú ösztöndíjas szociális rászorultsága már nem áll fenn,
- b) a támogatásban részesített „A” és „B” típusú pályázó elköltözik a település önkormányzatának illetékességi területéről.

(5) A pályázónak a saját és vele egy háztartásban élők egy főre jutó havi nettó jövedelméről szóló igazoláson túl a szociális rászorultság igazolására csatolni kell:

- a) amennyiben a szülők elváltak, jogerős bírósági ítélet másolat,
- b) több eltartott esetén iskola, óvodalátogatási igazolásokat,
- c) amennyiben a pályázó árva, félárva, halotti anyakönyvi kivonat másolatát, árvaellátást megállapító határozatot,
- d) amennyiben gyermeket nevel, születési anyakönyvi kivonatot,
- e) állami gondozott, gyámolt esetén gyámhivatal határozatát, bíróság ítéletét,
- f) igazolást tartós betegségről, határozatot rokkantság, fogyatékos megállapításáról, munkanélküliség igazolását, vállalkozó esetén Nemzeti Adó- és Vámhivatal igazolást előző évi jövedelméről.

(6) Az a pályázó, aki családban nevelkedett és a pályázat benyújtását megelőző egy éven belül lakcímet és családi státuszt változtatott, köteles csatolni a szülők jövedelméről szóló igazolásokat

abban az esetben is, ha nyilatkozatuk szerint külön háztartásban élnek. A szociális rászorultság megállapítása a becsatolt igazolások figyelembevételével történik.

Vegyes rendelkezések

23. §

(1) Ezt a rendeletet a Szoc. tv. és a 63/2006. (III.27.) Korm. rendelet rendelkezéseivel összhangban kell alkalmazni.

(2) Hatályát veszti a pénzben és természetben nyújtható szociális ellátásokról szóló 5/2018. (VI.25.) önkormányzati rendelet.

Záró rendelkezések

24. §

Ez a rendelet 2021. október 1-jén lép hatályba.

Általános indokolás

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 1. § (2) bekezdésében, 10. § (1) bekezdésében, 25. § (3) bekezdés b) pontjában, 26. §-ában, 32. § (1) bekezdés b) pontjában, 32. § (3) bekezdésében, 45. §-ában, 62. § (2) bekezdésében, 92. § (1) bekezdés a) pontjában, 132. § (4) bekezdés d) és g) pontjában kapott felhatalmazás alapján a Képviselő-testület a pénzben és természetben nyújtható szociális ellátásokról szóló 5/2018. (VI. 25.) önkormányzati rendeletben állapította meg a szociális igazgatás és szociális ellátások helyi szabályait.

Az eltelt évek alatt a tapasztalatok azt mutatták, hogy a szociális ellátások és támogatások nem teljesen felelnek meg a helyi szociális helyzetnek és igényeknek.

A Képviselő-testület álláspontja szerint a Kéked községben élő személyek szociális helyzetének és igényeinek megfelelően biztosítani kell:

a) szociális ellátásokat:

települési támogatás /az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulásként nyújtott települési támogatást/,

rendkívüli települési támogatást,

köztemetést,

b) szociális alapszolgáltatásokat:

szociálisan rászorultak étkeztetése,

házi segítségnyújtás,

családsegítés,

falugondnoki szolgáltatás.

1.) szociális földprogram keretében nyújtható természetbeni ellátásokat.

2.) Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjat /a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok számára felsőoktatásban való részvétel lehetősége érdekében/.

Az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulásként települési temetési támogatás állapítható meg annak a személynek, aki az elhunyt személy eltemettetéséről gondoskodott.

Rendkívüli települési támogatást nyújtható az átmeneti jelleggel létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan, vagy tartósan létfenntartási gondokkal küzdő családok és személyek részére. Az önkormányzati rendelet tartalmazza a Képviselő-testület által rendkívüli élethelyzetnek minősített élethelyzeteket, valamint a létfenntartási gondok eseteit.

A Képviselő-testület ellátásonként meghatározza a jogosultsági feltételeket és a támogatás összegét.

A települési támogatások mértéke kétféle módon kerül meghatározásra az önkormányzati rendeletben:

a települési támogatás mértéke összegszerűen meghatározásra kerül,

a Képviselő-testület a benyújtásra kerülő kérelmekben foglaltak alapján esetenként dönt a települési támogatások mértékéről, ugyanis a kialakult, bekövetkezett, támogatásra szoruló élethelyzetek különböző súlyúak lehetnek és eltérő módon terhelhetik az egyedülállókat és a családokat.

Az önkormányzati rendeletben meghatározásra kerülnek az eljárási szabályok. A települési támogatások nyújtására okot adó körülményeket, tényeket a kérelmezőknek a megfelelő okiratokkal igazolniuk kell.

A települési támogatások megállapítása iránti eljárás kérelemre indul.

A rendkívüli települési támogatás és Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj megállapítása a Képviselő-testület hatáskörébe tartozik.

A Képviselő-testület az ügyintézés gyorsasága és a támogatás összegének általános módon történő meghatározása miatt a polgármesterre ruházza át az elhunyt személy eltemettetésének költségeihez való hozzájárulásként adott települési temetési támogatás iránti kérelmek elbírálására és a köztemetés biztosítására vonatkozó hatáskörét.

Az önkormányzat a házi segítségnyújtás és a családsegítés szociális alapszolgáltatási feladatokat az Abaúj-Hegyközi Többcélú Kistérségi Társulás által fenntartott Abaúj-Hegyközi Gyermejköltségi és Szociális Alapszolgáltatási Körzet (3895 Gönc, Petőfi út 8.) révén látja el.

Az önkormányzat a szociálisan rászorultak étkeztetését a Pálházi Körzeti Alapszolgáltatási Központ (székhely: 3994 Pálháza, Dózsa György út 33.) útján biztosítja.

Az önkormányzat pályázati támogatási lehetőségek igénybevételével és annak végrehajtására szociális földprogramot működtet. A szociális földprogram célja a szociálisan támogatásra szoruló kistermelői munkájának lehetővé tétele, a kedvezményezett családok állattenyésztési és növénytermesztési ismereteinek bővítése, a szociális problémák enyhítése, a szociálisan nehéz helyzetbe került, kisnyugdíjas családok megélhetési gondjainak enyhítése.

A szociális igazgatás és szociális ellátások helyi szabályairól szóló önkormányzati rendelet az uniós jogból eredő kötelezettségekkel összhangban áll.

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 20.§-ában foglalt egyeztetési kötelezettség jelen esetben nem áll fenn.

Az önkormányzati rendelet indokolási kötelezettségét a Jat. 18. §-ában foglalt rendelkezések állapítják meg.